

Jak napisać opis wpływu społecznego

poradnik

tion of the research underpinning the impact (maximum 400 words). Based on knowledge transfer at the Aarhus Business School (Marianne Green Thøgersen, erg) as well as the University of Graz (Susanne Göpfertich) has been implemented programme, this also goes for research in contrastive textology in both Halden (Kvam) and Aarhus (Jan Engberg). The first stages of our research on risk ation were implemented in the Wisstrans programme (Anastasia Parianou), and the programme greatly contributed to the later research project Narratives of Risk. The ntial research on trans contributed to the quality of pere, Susanne Göpf ana, Jan Engberg/Å). Recent research in interpretation studies was also brought into the ly ay ab

for these seminars took place between 1995 and 2014, the basic ar

Marta Natalia Wróblewska

Jak napisać opis wpływu społecznego

Cytowanie: Wróblewska, M.N. (2021). *Jak napisać opis wpływu społecznego. Poradnik*. E-book.
DOI [10.6084/m9.figshare.17203661](https://doi.org/10.6084/m9.figshare.17203661)

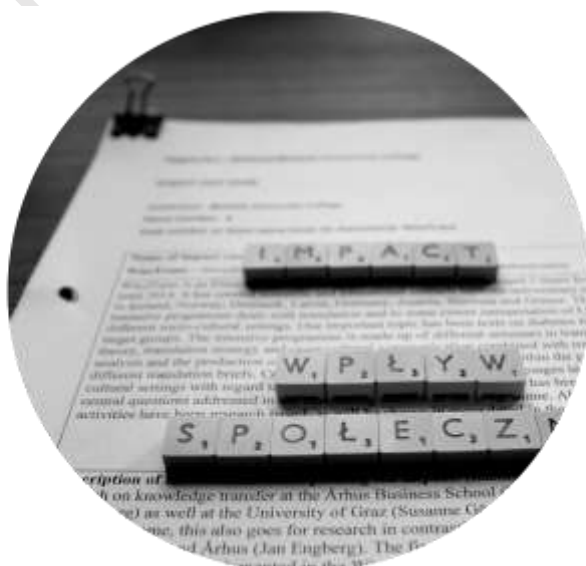
Prawa autorskie: © Marta Wróblewska, 2021

Warszawa, grudzień 2021

Spis treści

1. Wstęp – dla kogo ten poradnik	5
Czym są “opisy wpływu” i dlaczego są ważne?	5
Poradnik	5
O autorce	6
„Disclaimer”	7
2. Ewaluacja wpływu społecznego – parę słów o historii	9
Wielka Brytania i świat	9
Polska	10
3. Najczęstsze wątpliwości dotyczące ewaluacji „wpływu”	11
Jaka jest definicja wpływu?	11
Czy wpływ społeczny to to samo co rozpowszechnianie wyników badań, popularyzacja?	12
Czy wystąpienia medialne to wpływ?	13
Czy wpływ społeczny to to samo co “współpraca nauki z biznesem”, komercjalizacja?	13
Czy obecność w ciałach doradczych, komitetach, radach to wpływ?	14
Czy spowodowanie zmiany w dydaktyce na uczelni można zakwalifikować jako wpływ?	14
Co z wpływem naukowców, którzy zmienili miejsce zatrudnienia w okresie podlegającym ewaluacji?	15
Co z wpływem, który „zaistniał” przed 2017 r., lecz nadal trwa?	16
Jaka jest relacja między "impact" a "impact factor"?	17
Jak rozumieć kryteria oceny "zasięg" i „znaczenie”?	18
Co to jest „ścieżka do wpływu”?	19
Czy cytowanie w tekście naukowym może stanowić dowód wpływu?	21
Czy raport można uznać za „osiągnięcie naukowe”?	21
Czy warto składać opis wpływu jako "dodatkowy"?	21
Czy liczba mnoga od "wpływ" to "wpływy"?	22
4. Podstawowe zasady pisania opisów wpływu	23
Trzy podstawowe zasady pisania opisów wpływu	23
Zasady prostej polszczyzny	26
Inne zasady	28
5. Formularz opisu wpływu – krok po kroku	29
Tytuł opisu wpływu społecznego	29
Streszczenie opisu wpływu	29
Charakterystyka głównych wniosków z badań	29
Model CARS	30
Charakterystyka roli podmiotu	31
Opis bibliograficzny i streszczenie osiągnięć naukowych	31
Charakterystyka wpływu działalności naukowej	32
Model SPREE	32
Szczegółowa charakterystyka nie więcej niż 5 dowodów wpływu działalności naukowej	33

Dowody (załączniki)	33
Informacja, czy wpływ powstał w wyniku interdyscyplinarnych badań naukowych.....	34
6. Checklista.....	35
7. Przydatne źródła	37
Gdzie szukać informacji o wpływie społecznym?	37
Rozporządzenia i przewodniki.....	37
Moje publikacje	38
Inne źródła:	39
8. Bibliografia	41

1. Wstęp – dla kogo ten poradnik

Czym są “opisy wpływu” i dlaczego są ważne?

“Opisy wpływu” będą podstawą oceny w ramach tzw. “trzeciego kryterium” w Ewaluacji Jakości Działalności Naukowej 2017-2021. Kryterium “wpływu społecznego” odpowiada za 20% końcowej oceny ewaluowanej jednostki.

Przygotowanie “opisu wpływu” stanowi niemałe wyzwanie. Trudności może sprawiać dokładne zrozumienie pojęcia “wpływu”, wybranie najbardziej przekonujących przypadków “wpływu” oraz ujęcie ich specyfiki w formę nowego gatunku tekstu, jakim jest “opis wpływu”.

Jeśli:

- **piszesz “opis wpływu”,**
- **zajmujesz się przygotowaniem do ewaluacji III kryterium od strony administracyjnej,**
- **interesuje Cię nowopowstały gatunek tekstu, jakim jest “opis wpływu”,**

ten poradnik jest dla Ciebie.

Poradnik

Wpływ społeczny będzie w 2022 r. ewaluowany w Polsce po raz pierwszy. Brakuje potwierdzonych i publicznie dostępnych przykładów “dobrych” opisów wpływu, zaś informacje zawarte w regulacjach (vide rozdział 7 „[Przydatne źródła](#)”) nie zawsze są pełne i jednoznaczne.

Wszyscy biorący udział w ewaluacji – autorzy opisów, osoby koordynujące prace, a także sami eksperci – działają w warunkach niepewności. Wspólne rozumienie pojęcia “wpływu społecznego” będzie kształtowało się w samym procesie oceny, tak jak miało to miejsce w Wielkiej Brytanii w analogicznym procesie (Derrick 2018). Dopiero po pierwszej edycji ewaluacji będziemy mieli wyczucie tego, co stanowi dobry opis wpływu oraz (większą) jasność co do kryteriów oceny tego elementu ewaluacji.

Co zatem można zrobić w ramach przygotowania do nadchodzącej ewaluacji?

Stworzyć jak najbardziej przekonujące opisy wpływu, które będą spełniały najwyższe możliwe standardy. Można zrobić to w oparciu o wiedzę dotyczącą opisów wpływu zaczerpniętą z innych krajów, w których odbyły się takie ewaluacje (szczególnie z Wielkiej Brytanii) oraz z ogólnych prawideł pisania przejrzystych i przekonujących tekstów.

W tym poradniku zawrę najważniejsze rady dotyczące pisania opisów wpływu.

Ramy tego gatunku oraz czas pozostały do ewaluacji nie pozwolą przedstawić bardziej szczegółowych wskazówek.

O autorce

Marta Natalia Wróblewska

Tematem ewaluacji “wpływu społecznego” zajmuję się od 2014 r.

W 2019 r. obroniłam na University of Warwick (UK) doktorat o pojęciu “impact” w brytyjskiej ewaluacji REF (tytuł: *The making of the “Impact Agenda”: a study in discourse and governmentality*).

Jestem autorką wielu tekstów naukowych i popularyzatorskich na temat ewaluacji wpływu społecznego w Wielkiej Brytanii, Norwegii i Polsce (vide rozdział 7, punkt „[Moje publikacje](#)”). Brałam udział w dwóch misjach naukowych EU COST dotyczących ewaluacji wpływu (w Norwegii i Holandii). Wyniki badań prezentowałam w czasie wystąpień (w tym *keynote speeches*) w Wielkiej Brytanii, Polsce, Norwegii, Holandii, Hiszpanii, Francji, Niemczech, Austrii, Chorwacji i Islandii.

Szczególnie interesuje mnie nowy gatunek tekstu “*impact case study*” (“opis wpływu”), który badam z perspektywy językoznawczej.

Więcej o mnie na stronie martawroblewska.pl

Informacje przedstawione w „Poradniku” zostały skompilowane przeze mnie na podstawie:

- wieloletnich badań dotyczących pojęcia „wpływu”,
- doświadczenia w obszarze redakcji tekstów naukowych,
- doświadczenia z obszaru zarządzania nauką oraz ewaluacji,
- doświadczenia w zakresie „prostej polszczyzny”,
- lektury ok. 150 „opisów wpływu”: 100 brytyjskich, 20 norweskich i 30 polskich

Dlaczego opracowałam ten poradnik?

Bo chcę mieć wpływ!

Wierzę, że zapoznanie się z radami zawartymi w „Poradniku” pozwoli realnie poprawić jakość składanych przez instytucje naukowe opisów wpływu. Być może pozwoli także oszczędzić czasu i stresu autorom i autorkom.

„Disclaimer”

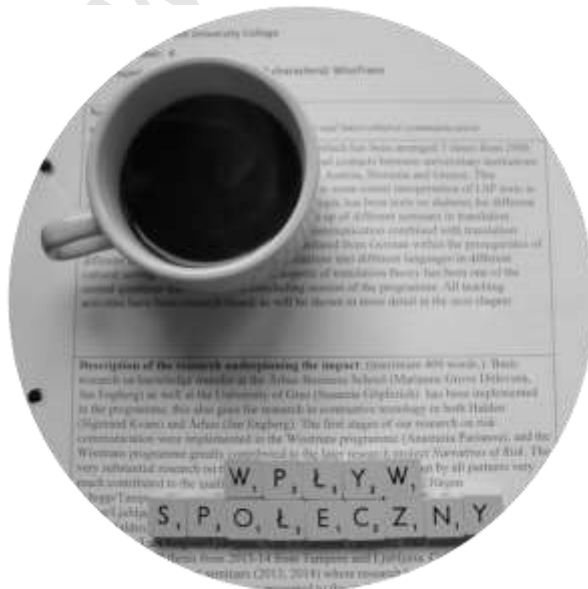
Jaka jest gwarancja, że opis wpływu napisany według przedstawionych tu zasad zostanie pozytywnie oceniony?

Regulacje (Ustawa, Rozporządzenie i Podręcznik dla ekspertów oraz ewaluowanych podmiotów) pozostawiają wiele spraw, zaczynając od samej definicji wpływu, niedookreślonymi. W praktyce to eksperci będą musieli zdecydować, czym jest wpływ, jakie są granice tego pojęcia (co wpływem nie jest) i jak oceniać konkretny opis wpływu na określonej w Ustawie skali. Eksperci staną przed wieloma trudnymi pytaniami. Co to znaczy, że znaczenie wpływu jest "przełomowe"? Czy międzynarodowy wpływ zawsze powinien być wyżej oceniany niż ten krajowy? Czy można mówić o wpływie, kiedy osiągnięcie korzyści przez określoną grupę beneficjentów pociąga za sobą szkodę dla innej grupy lub np. dla środowiska? Jakże dowody powinny być uznawane za "silne"? Czy wpływ, którego pierwsze znamiona zaistniały przed 2017 r. (np. w grudniu 2016 r.), a których pozytywne konsekwencje trwają do 2021 r. powinien zostać uwzględniony?

W przeddzień ewaluacji nie ma nikogo, włącznie z samymi ekspertami, kto mógłby pełną listę tych pytań przewidzieć i udzielić na nie odpowiedzi. Będą się one wyłaniały organicznie, w toku prac ewaluacyjnych. Ostateczne rozumienie pojęcia „wpływu społecznego” na polskim gruncie wyłoni się z tego procesu. Fascynujące zjawisko kształtowania się nowego "spojrzenia" na działalność danej profesji wspaniale przeanalizował lingwista Charles Goodwin w artykule "Professional vision" (1994). Z kolei formowanie się brytyjskiego rozumienia pojęcia "impact" w toku deliberacji paneli ewaluacyjnych REF 2014 opisała doskonale Gemma Derrick w książce "The evaluators' eye: Impact assessment and academic peer review". W kontekście polskim ten sam proces będzie miał miejsce w pierwszych miesiącach roku 2022.

Podsumowując: gwarancji, że opis wpływu napisany według przedstawionych tu zasad zostanie pozytywnie oceniony nie ma żadnej.

Wierzę jednak w to, że pisanie prostych, przystępnych i dobrze zorganizowanych tekstów jest w interesie zarówno czytelnika, jak i autora. Jednocześnie w przedstawionych w „Poradniku” wskazówkach zakładałam najbardziej restrykcyjne podejście do ewaluacji wpływu.

2. Ewaluacja wpływu społecznego – parę słów o historii

Impact czy też "wpływ społeczny" jest najprawdopodobniej najbardziej wpływowym i kontrowersyjnym pojęciem ostatniej dekady w ewaluacji nauki.

Wielka Brytania i świat

Próby wprowadzenia na poziomie centralnym protokołu ewaluacji wpływu badań akademickich na świat naukowy sięgają 2007 r., kiedy w Australii przeprowadzono pilotaż ewaluacji wpływu w ramach formatu Research Quality Framework (Donovan 2011). Przełomowym wydarzeniem było niewątpliwie wprowadzenie elementu *impact* w brytyjskiej ewaluacji Research Excellence Framework (REF) (o szczegółach tego procesu pisałam w Wróblewska 2017). Brytyjskie podejście do ewaluacji wpływu było w dużej mierze oparte na australijskim modelu RQF. Z kolei brytyjski model stał się wzorcem naśladowanym w wielu krajach na całym świecie – od Hongkongu, przez Norwegię, po Polskę (Wróblewska 2021).

W ostatniej dekadzie powstały też odmienne od REF formuły ewaluacji wpływu. W Europie najbardziej znaczącym jest holenderska ewaluacja w ramach Standard Evaluation Protocol (VSNU–Association of Universities in the Netherlands, 2016, vide nagłówek 'societal relevance'). Tym niemniej, spokojnie można uznać, że REF jest najbardziej rozbudowanym, najlepiej zbadanym i najbardziej wpływowym podejściem do ewaluacji wpływu.

W Wielkiej Brytanii odbyły się dwie ewaluacje uwzględniające element "*impact*", w 2014 r. i 2021 r. W REF 2014 obowiązywały poniższe wagi kryteriów:

Outputs sub-profile (publikacje) – 65%

Impact sub-profile (wpływ społeczny) – 20%

Environment sub-profile (środowisko badawcze) – 15%

W kolejnej edycji, REF 2021, wagi te wynosiły odpowiednio: 60%, 25%, 15%, a więc waga czynnika *impact* jeszcze wzrosła (kosztem publikacji).

Ogromną zaletą ewaluacji przeprowadzonej w Wielkiej Brytanii jest jej przejrzystość. W ramach opracowania podejścia do wpływu oraz podsumowania pierwszej ewaluacji przygotowano wiele cennych opracowań, zaś same opisy wpływu są dostępne w łatwej do przeglądania bazie online:

<https://impact.ref.ac.uk/casestudies/>

Zapoznanie się z opisami wpływu złożonymi w brytyjskiej ewaluacji może być dobrym punktem wyjścia do zrozumienia na czym polega "wpływ" i jak wygląda przekonujący opis wpływu. Wprawdzie nie udostępniono ocen indywidualnych opisów wpływu, lecz ogólny poziom złożonych dokumentów był wysoki. W kontekście ewaluacji powstała z resztą cała "infrastruktura": oddzielne biura z pracownikami zajmującymi się wyłącznie zbieraniem danych o wpływie, szkoleniem naukowców, redagowaniem opisów...

Polska

Na gruncie polskim zapowiedź wprowadzenia w Polsce „na wzór Wielkiej Brytanii elementu» social impact« – wpływu, jaki uczelnia wywiera na gospodarkę i społeczeństwo” pojawiła się w Białej Księdze Innowacji, opublikowanej w 2016 r. przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW). Zapowiedź ta została wcielona w życie w nowym modelu ewaluacji jakości działalności naukowej, wprowadzonej rozporządzeniem do tzw. Ustawy 2.0.

Nie można powiedzieć, żeby ocena „wpływu” była na gruncie polskim całkowitym „novum”. Pewne elementy działalności, które w ewaluacji planowanej na 2022 będą opisywane w ramach „opisu wpływu” mogły być oceniane we wcześniejszych ewaluacjach, w ramach różnych kryteriów, przede wszystkim kryterium IV kryterium - „inne efekty działalności” (Kulczycki & Korytkowski 2021; Wróblewska 2017). Nie można jednak traktować obecnego III kryterium jako prostej kontynuacji wcześniejszych prób oceny aplikacji i z pewnością nie powinno się lekceważyć zmiany w myśleniu o obiekcie ewaluacji jaką oznacza wprowadzenie pojęcia „wpływu społecznego”. Przykładowo, elementy takie, jak „upowszechnianie wiedzy, w tym organizacja festiwali naukowych”, które były oceniane w ramach niegdyśszego IV kryterium obecnie nie stanowią jako takie „wpływu”, a jedynie element „ścieżki do wpływu”. Pojęcie „wpływu społecznego” łączy się bowiem ze „zmianą” czy „korzyścią” po stronie grupy beneficjentów (vide pierwsze 5 pytań w kolejnym rozdziale).

Polskie podejście do wpływu społecznego w wielu aspektach naśladuje model brytyjski: zaadaptowano brytyjski szablon opisu wpływu, przyjęto model oceny eksperckiej, wyznaczono kryteria zasięgu i znaczenia (brytyjskie *reach* and *significance*), czynnikowi wpływu nadano wagę 20%... Jest jednak wiele różnic, które mogą okazać się kluczowe przy procesie ewaluacji w Polsce. Najważniejsze z nich, o których tylko wspomnę to: brak w dokumentacji definicji wpływu, odmienne zdefiniowanie kryteriów (w brytyjskiej ewaluacji nie definiuje się kryterium zasięgu geograficznie), brak upublicznionych przed ewaluacją przykładów opisów wpływu, dodanie aspektu interdyscyplinarności oraz możliwości składania "dodatkowych" opisów w stosunku do obowiązkowej puli.

3. Najczęstsze wątpliwości dotyczące ewaluacji „wpływu”

Jaka jest definicja wpływu?

Dobre pytanie.

Niestety nie ma na nie jasnej odpowiedzi.

W brytyjskiej ewaluacji funkcjonowała zwięzła formuła, którą po krótkim czasie wszyscy brytyjscy naukowcy (a w każdym razie wszyscy autorzy *case studies*) byli w stanie recytować z pamięci.

"In the REF, impact is defined as an effect on, change or benefit to the economy, society, culture, public policy or services, health, the environment or quality of life, beyond academia."
(Celowo nie tłumaczę na polski, żeby nie sugerować, że ta formuła będzie obowiązywała w Polsce).

W regulacjach polskiej ewaluacji fragment najbliższy definicji znajdujemy w § 23. 1 Rozporządzenia:

„Ocenę wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki przeprowadza się na podstawie opisu związku między wynikami badań naukowych lub prac rozwojowych albo działalności naukowej w zakresie twórczości artystycznej a...”

[dalej następuje wskazanie możliwych obszarów wpływu]:

- a. gospodarka,
- b. funkcjonowanie administracji publicznej,
- c. ochrona zdrowia,
- d. kultura i sztuka,
- e. ochrona środowiska naturalnego,
- f. bezpieczeństwo i obronność państwa,
- g. inne czynniki wpływające na rozwój cywilizacyjny społeczeństwa.

Nieco więcej o wpływie mówi "Podręcznik dla ekspertów oraz ewaluowanych podmiotów". Autorzy precyzują, że powinien istnieć

"związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy prowadzoną przez ewaluowany podmiot działalnością naukową a deklarowanym wpływem społecznym". (pkt 61)

oraz, że znamion owego związku można się doszukiwać w

"informacjach o interakcjach pomiędzy pracownikami ewaluowanego podmiotu a pośrednikami (np. urzędami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi) i docelowymi grupami społecznymi". (pkt 61)

Dowiadujemy się, że:

„ważne jest precyzyjne określenie beneficjentów, którzy uzyskali korzyści lub grupy/organizacje, których działalność uległa zmianie w wyniku badań”. (pkt 66)

Co istotne:

"beneficjentami wpływu społecznego nie mogą być tylko członkowie środowiska akademickiego lub środowiska naukowego, którzy zawodowo zajmują się prowadzeniem działalności naukowej". (pkt 93)

A zatem, rozsiiane w różnych dokumentach i punktach, znajdują się wskazówki, że "polskie" rozumienie wpływu będzie kształtowało się podobnie do brytyjskiego. Wpływ odnosiłby się zatem do związku (przyczynowo-skutkowego) między badaniami a wskazanymi obszarami działalności społecznej. W owych obszarach powinna być możliwość zidentyfikowania beneficjentów (nie będących akademikami). Jest też sugestia, że po stronie beneficjentów powinna zaistnieć korzyść lub zmiana.

To ostatnie stwierdzenie jest niezwykle ważne w kontekście kolejnych czterech pytań.

Czy wpływ społeczny to to samo co rozpowszechnianie wyników badań, popularyzacja?

Nie!

Aby można było mówić o wpływie, powinny zostać odnotowane "korzyści" po stronie określonych beneficjentów lub „zmiana” w działalności określonych "grup / organizacji" (vide pkt 66 Przewodnika dla ewaluowanych jednostek).

A zatem, sam fakt napisania artykułu popularno-naukowego czy wystąpienia np. na festiwalu naukowym nie potwierdza wpływu. Nie wiemy bowiem, czy w wyniku przeczytania artykułu bądź udziału w festiwalu ktoś rzeczywiście zmienił poglądy, sposób działania – czy osiągnął jakieś korzyści.

To nie oznacza, że w "opisie wpływu" nie powinniśmy wspominać o wystąpieniach medialnych.

Przeciwnie, są one bardzo ważnym elementem tzw. "[ścieżki do wpływu](#)". Przykładowa ścieżka mogłaby wyglądać tak:

Badania Marty Wróblewskiej dotyczące gatunku tekstu "opis wpływu" (poparte publikacjami) -> [ścieżka do wpływu] popularyzacja poprzez wpisy na blogu i darmowy poradnik dla autorów opisów wpływu -> usprawnienie pracy autorów "opisu wpływu" (potwierdzone komentarzami na blogu oraz zaświadczeniem wystawionym przez Dział Badań Sporego Uniwersytetu).

Czy wystąpienia medialne to wpływ?

Nie!

Nie wystarczy bowiem mieć na koncie np. wystąpienia w radiu, artykuły popularnonaukowe czy odczyty w muzeach i bibliotekach. Należałoby jeszcze udowodnić, że te działania wywarły realny wpływ na gospodarkę, funkcjonowanie administracji publicznej, ochronę zdrowia etc. Wystąpienia medialne to ważny element „ścieżki do wpływu”. Warto w opisie wspomnieć o charakterze mediów, w których prezentowane były wyniki badań (np. ogólnopolskie radio, audycja o słuchalności..., najważniejsze czasopismo branżowe, popularny podcast o zasięgu...). Te informacje potwierdzają wysiłek badaczy włożony w osiągnięcie wpływu oraz uprawdopodobniają ścieżkę od badań do wpływu. Jako takie nie stanowią jednak "dowodu" na zaistnienie wpływu. Wyjątek stanowią takie wystąpienia, audycje, w których pojawiają się informacje o zmianach, które wywołały badania.

Przykładowo, mój artykuł o gatunku tekstu "opis wpływu" w piśmie branżowym Times Higher Education nie stanowi dowodu na wpływ, a element ścieżki do wpływu. Wspomniałabym o nim w polu "charakterystyka wpływu", zamieszczając link.

Wywiad z polskim Ministrem Nauki, który stwierdza, że na proces tworzenia regulacji dotyczących opisów wpływu miały wpływ badania Wróblewskiej, mógłby stanowić dowód na wpływ. Umieściłabym transkrypcję tego wywiadu wraz z informacjami o tym, gdzie i kiedy się ukazał oraz linkiem jako jeden z "dowodów wpływu".

Czy wpływ społeczny to to samo co “współpraca nauki z biznesem”, komercjalizacja?

Nie, nie zawsze.

Można sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której jednostka naukowa przygotowała określone rozwiązanie (np. technologię) na zlecenie firmy, ale rozwiązanie to nie zostało nigdy wdrożone (przykładowo z powodu zmiany koncepcji rozwoju firmy). W takim wypadku nie mielibyśmy do czynienia z wpływem (bo nie zaistniała żadna zmiana w działalności ani korzyść po stronie firmy). Tego rodzaju współpracę należałoby wykazać w II kryterium ewaluacji – efekty finansowe badań naukowych i prac rozwojowych.

Oczywiście współpraca z biznesem może skutkować powstaniem wpływu – kiedy efektem jest np. usprawnienie produkcji czy organizacji pracy, wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, a w konsekwencji zyski, oszczędności, dotarcie do nowych grup klientów, poprawa satysfakcji pracowników, zmniejszenie rotacji etc.

Czy obecność w ciałach doradczych, komitetach, radach to wpływ?

Nie.

Nie wystarczy obecność naukowca w ciałach doradczych. Należałoby wykazać, że działalność i decyzje tego ciała miały pozytywny wpływ na rzeczywistość. Dodatkowo, konieczne byłoby wykazanie trajektorii – od badań naukowca, poprzez działania w ramach ciała doradczego/komitetu/rady do finalnego wpływu.

Czy spowodowanie zmiany w dydaktyce na uczelni można zakwalifikować jako wpływ?

Raczej nie.

Wykazywanie wpływu na dydaktykę jest ryzykowne ze względu na zapis w „Podręczniku dla ekspertów”, mówiący, że :

„Beneficjentami wpływu społecznego nie mogą być tylko członkowie środowiska akademickiego lub środowiska naukowego, którzy zawodowo zajmują się prowadzeniem działalności naukowej.”
(pkt 93)

Jako filolog nie mogę się powstrzymać przez zwróceniem uwagi na wieloznaczność tego fragmentu.

Po pierwsze – jeśli beneficjentami nie mogą być tylko członkowie środowiska akademickiego, można wywnioskować, że przypadki wpływu, które obejmują członków środowiska akademickiego oraz inne grupy powinny być uwzględniane.

Po drugie – kim dokładnie są „członkowie środowiska akademickiego” i co to znaczy „zajmować się czymś zawodowo” oraz „prowadzić działalność naukową”? W mojej ocenie, jeśli zajmujemy się czymś zawodowo, to jesteśmy zatrudnieni (z wynagrodzeniem) na stanowisku, które przewiduje dane zadania. Doktoranci (ze stypendiami lub bez) są członkami środowiska akademickiego, lecz nie są pracownikami uczelni. Z kolei pracownicy dydaktyczni uczelni nie mają w zakresie obowiązków prowadzenia badań. Studenci natomiast nie są zatrudnieni na uczelni, ani nie prowadzą badań (uczą się – ale raczej nie jest to „działalność naukowa”). Czy zatem rozwiązania przeznaczone dla studentów i doktorantów (np. narzędzia do prowadzenia notatek) mogłyby kwalifikować się jako wpływ?

Co w przypadku (hipotetycznego) rozwiązania np. aplikacji psychologicznej mającej pomóc naukowcom w radzeniu sobie ze stresem? Jest ona skierowana do „członków środowiska akademickiego”, osób „zawodowo zajmujących się prowadzeniem badań”, jednak nie dotyczy obszaru pracy badawczej. Taka sama aplikacja przeznaczona dla nauczycieli licealnych mogłaby kwalifikować się jako „wpływ”, zaś w przypadku naukowców mogłaby zostać na podstawie definicji odrzucona.

Zamysł twórców zapisu wydaje się jasny – wykluczenie z zakresu pojęcia „wpływu” działalności stricte akademickiej, która jest oceniana w kryterium 1. Zatem cytowania naszych prac przez innych naukowców, zaproszenia na konferencje naukowe, „ściągnięcia” czy odsłony naszych publikacji naukowych online, rozmaite nagrody czy granty naukowe – zdecydowanie nie stanowią wpływu (choć mogą do niego prowadzić, jako elementy „ścieżki do wpływu”). Dalej jednak zaczyna się „szara strefa”.

W jakiej mierze dydaktyka jest „działalnością naukową”? Załóżmy, że na podstawie swoich badań dyskursu akademickiego poprawiłam sylabus zajęć z Academic Writing, które sama prowadzę. Pewnie nie jest to wpływ. Ale jeśli na podstawie tych samych badań poprowadziłam warsztaty dla doktorantów innego kierunku, które pomogły im pisać rozprawy? Lub warsztaty dla badaczy piszących opisy wpływu?

Podobna debata odbyła się w Wielkiej Brytanii w kontekście REF 2014 i zaowocowała częściowym włączeniem wpływu na dydaktykę w zakres pojęcia wpływu.

Moim (skromnym) zdaniem, poprawa w obszarze dydaktyki nie powinna być jednoznacznie wykluczona z ewaluacji „wpływu”. Jednak istnieje spore ryzyko, że eksperci będą rygorystycznie trzymać się definicji „wyłączającej wpływ na środowisko akademickie”. Dlatego nie doradzałabym budowania opisu wpływu wokół dydaktyki.

Co z wpływem naukowców, którzy zmienili miejsce zatrudnienia w okresie podlegającym ewaluacji?

W „Podręczniku dla ekspertów” czytamy:

„Zatrudnienie w podmiocie pracowników powinno dotyczyć okresu, gdy były prowadzone badania naukowe będące podstawą opisu wpływu społecznego.” (pkt 53)

Zapis znów pozostawia niejasności. Co to znaczy, że „zatrudnienie powinno dotyczyć okresu...” Czy jest to warunek konieczny, czy *more of a suggestion*? A także, czy zatrudnienie powinno dotyczyć całego okresu prowadzenia badań?

Wyobraźmy sobie sytuację (hipotetycznego) naukowca, który od 2011 r. bada problem wykluczenia społecznego na blokowiskach. Ma publikacje z tego obszaru z 2012, 2013, 2014, 2016 i 2021. W 2017 roku zmienił miejsce zatrudnienia – ze Sporego Uniwersytetu (SU) przeniósł

się na Mniejszy Uniwersytet (MU). W ramach nadchodzącej ewaluacji badacz przygotował opis wpływu dotyczący swoich interwencji w przestrzeni miejskiej blokowisk (lata 2020-2021). O ile działania prowadzące do wpływu i sam wpływ miały miejsce podczas jego zatrudnienia na MU, to badania częściowo prowadzone były wcześniej – na SU. Czy badacz powinien w opisie wpływu ograniczyć się do badań od 2017 r., kiedy podjął pracę na MU, czy może uwzględnić bez ryzyka wcześniejsze badania z SU? Gdyby skupić się jedynie na okresie zatrudnienia na MU w bibliografii zostałyby tylko jedna pozycja, z 2021...

W Wielkiej Brytanii, gdzie mobilność naukowców jest normą, kwestie „własności” wpływu (czy należy do naukowca, czy do uczelni) była tematem intensywnej debaty w kontekście REF 2014. Przyjęto precyzyjne i skomplikowane rozwiązania, które pozwalają „dzielić” wpływ (część naukowiec zabiera ze sobą, część zostaje na uniwersytecie). W polskim kontekście problematycznych przypadków będzie mniej, lecz na pewno będą się zdarzać.

W obliczu braku precyzyjnych regulacji (oraz ograniczonych możliwości weryfikacji następstwa wydarzeń po stronie ekspertów), można się spodziewać pewnej dozy „arbitralności” w ocenie tego aspektu opisów wpływu. Niewątpliwie jednak składanie opisu wpływu, w którym wykazane są badania prowadzone na innej jednostce naukowej, niesie ze sobą pewne ryzyko.

Co z wpływem, który „zaistniał” przed 2017 r., lecz nadal trwa?

Zgodnie z „Podręcznikiem dla ekspertów”:

„Ekspert powinien zwrócić uwagę czy wpływ społeczny zaistniał w okresie od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2021. Wpływ społeczny, który zaistniał przed 1 stycznia 2017, nie może być uwzględniony w ocenie.” (pkt 88)

Praktyczne doświadczenie lektury wielu opisów wpływu sprawia, że krytycznie patrzę na ten zapis, szczególnie na jego drugą połowę. Stwierdzenie o „zaistnieniu” wpływu sugeruje niezrozumienie natury „wpływu społecznego”. Rzadko kiedy jest on skończonym wydarzeniem, a częściej procesem – czymś co trwa, rozwija się, czasami przygasa i może na nowo nabrać rozpędu.

Wróćmy na chwilę do omawianego w poprzednim pytaniu przykładu badacza zajmującego się wykluczeniem społecznym na blokowiskach. Załóżmy, że jego działania nakierowane na wpływ zaczęły się już w 2016 r. Wraz z Domem Kultury Wielkiego Blokowiska opracował on projekt Hyde Parku – miejsca, gdzie mieszkańcy mogą dzielić się swoimi przemyśleniami i amatorską twórczością. Przestrzeń została otwarta w lipcu 2016 r. na lokalnym skwerze i obejmowała mównicę, mur przeznaczony na graffiti, chodnik, na którym dozwolone było pisanie kredą, studio plenerowe (betonowy stół, krzesło i stojak na aparat/smartfona, które oferują optymalne

oświetlenie przez większość dnia) oraz rozstawione wokół ławki. W przestrzeni odbyło się w kilka wydarzeń w 2016 i 2017 r., potem jednak obiekt powoli popadał w zapomnienie. Odmianę przyniósł rok 2020, kiedy w okresie pandemii odżyło zainteresowanie mieszkańców Wielkiego Blokowiska obiektem.

Znana Grupa Muzyczna nagrała w obiekcie teledysk do utworu „Pandemia”, co sprawiło, że miejsce stało się rozpoznawalne i modne. Studio plenerowe i mównica stały się tak popularne, że Dom Kultury WB zaczął prowadzić ich internetowe rezerwacje. Luźno rozstawione ławki sprawiają, że mieszkańcy mogą przyglądać się występom bez łamania przepisów sanitarnych. Na chodniku pojawiają się regularnie komentarze polityczne, często w formie artystycznych mandali. W kontekście zatrzymań aktywistów piszących kredą po chodniku, chodnik w Hyde Parku Wielkiego Blokowiska otrzymał przydomek „Chodnika Wolności”. Strona „Chodnik Wolności” na Facebooku, na której pojawiają się zdjęcia najnowszych prac, ma obecnie ponad 100 tys. fanów. Badacz, we współpracy z Domem Kultury WB, pojawia się w Hyde Parku z regularnymi wykładami z serii „Kultura czasów pandemii”. Są one streamingowane prosto ze „studia” Hyde Parku. Cieszą się zainteresowaniem zarówno w formie tradycyjnej (powyżej 100 słuchaczy każdego wykładu) jak i online (średnia słuchalność 1 000 osób). Niedawno nawiązano współpracę z podobnym obiektem w Bari (Włochy). Etc. Etc.

Wygląda to jak wzorcowy scenariusz „wpływu”. Jediną wadą jest to, że „Hyde Park” powstał w lipcu 2016 r., o 5 miesięcy za wcześnie, by mógł być bezproblemowo uwzględniony w ewaluacji. Ten przykład wskazuje na nieoczywiste granice czasowe „wpływu”.

Można liczyć na to, że w przypadku wpływu, który miał pecha „zaistnieć” przed 2017 r., lecz który wciąż trwa, eksperci wykażą się elastycznością. Jednak zgłaszanie takich opisów obarczone jest niewątpliwie ryzykiem.

Jaka jest relacja między "impact" a "impact factor"?

Impact w Polsce wciąż kojarzy się głównie z bibliometrią i *impact factorami* czasopism, w których publikują szanujący się naukowcy i naukowczynie.

Łatwo zrozumieć nieporozumienie, bo pojęcie *impact* w obu przypadkach dotyczy obszaru ewaluacji nauki i stanowi próbę odpowiedzi na pytanie „jak szeroki zasięg mają dane badania?”. O ile jednak rozmaite *impact factory* (czasopism, publikacji) dają pojęcie o zasięgu badań w świecie akademickim (cytowania), o tyle *impact* w znaczeniu „wpływu społecznego” dotyczy właśnie wpływu poza światem akademickim. A więc: jak dane badania zmieniły świat? Jak wpłynęły na systemy, działania, dyskurs, przekonania etc.?

Kolejna różnica między *impactem* w znaczeniu bibliometrycznym, a *impactem* w znaczeniu „wpływu społecznego” jest taka, że ten pierwszy ewaluuje się z zasady ilościowo, a ten drugi – jakościowo (w procesie *peer-review* lub *expert-review*).

Co ciekawe, obserwuję, że w anglosaskiej kulturze akademickiej pojęcie *impact* kojarzy się obecnie na pierwszym miejscu właśnie z „wpływem społecznym”, a nie wskaźnikami bibliometrycznymi.

Jak rozumieć kryteria oceny "zasięg" i „znaczenie”?

Ocena „wpływu” w kategoriach „zasięgu” i „znaczenia” to podejście pożyczone z brytyjskiego REF.

Pomimo podobieństwa w nazwach, brytyjskie podejście różni się znacząco od polskiego. W brytyjskim modelu każdy opis wpływu oceniany jest w skali 1-4 gwiazdki (lub 0 – nieklasyfikowany). „Wpływ” i „znaczenie” oceniane są „zbiorniczo” (nie w podziale 50/50). Poniżej wyimek z regulacji REF 2021.

Table A3: Impact sub-profile: Criteria and definitions of starred levels

The criteria for assessing impacts are 'reach' and 'significance': In assessing the impact described within a case study, the panel will form an overall view about its 'reach and significance' taken as a whole, rather than assess 'reach and significance' separately.	
Four star	Outstanding impacts in terms of their reach and significance.
Three star	Very considerable impacts in terms of their reach and significance.
Two star	Considerable impacts in terms of their reach and significance.
One star	Recognised but modest impacts in terms of their reach and significance.
Unclassified	The impact is of little or no reach and significance; or the impact was not eligible; or the impact was not underpinned by excellent research produced by the submitted unit.

Źródło: https://www.ref.ac.uk/media/1447/ref-2019_01-guidance-on-submissions.pdf , str. 85.

Brytyjskie regulacje nie definiowały, na jakiej skali powinny być oceniane „zasięg” i „znaczenie”, pozostawiając wycucie tej kwestii ekspertom. Określono jednak, że „zasięg” nie powinien być rozumiany w sensie geograficznym:

The criterion of 'reach' for impacts does not refer specifically to a geographic scale. Subpanels will consider a number of dimensions to the 'reach' of impacts as appropriate to the nature of the research and its impacts. For example, an impact located within one region of the UK might be judged as 'outstanding' (graded as four star). Equally, an impact with international reach might not be judged as 'outstanding', 'very considerable' or 'considerable'.

Źródło: https://www.ref.ac.uk/media/1447/ref-2019_01-guidance-on-submissions.pdf , str. 86.

Polskie podejście wygląda zgoła inaczej. Elementy „zasięgu” i „znaczenia” oceniane są oddzielnie, zostały precyzyjnie zdefiniowane („zasięg” w znaczeniu geograficznym). Za każdy z nich przysługuje połowa możliwej puli punktów. Poniżej wyimki z „Podręcznika dla ekspertów oraz dla ewaluowanych podmiotów...”

23. W ramach oceny opisu wpływu przyznaje się punkty za:

a. zasięg wpływu:

- i. 50 pkt – w przypadku wpływu o międzynarodowym zasięgu,
- ii. 40 pkt – w przypadku wpływu o krajowym zasięgu,
- iii. 30 pkt – w przypadku wpływu o regionalnym zasięgu,
- iv. 20 pkt – w przypadku wpływu o lokalnym zasięgu,
- v. 0 pkt – w przypadku wpływu o marginalnym zasięgu albo gdy opis wpływu został sporządzony na podstawie dowodu wpływu, który nie wykazuje żadnego związku między wynikami badań naukowych lub prac

b. znaczenie wpływu:

- i. 50 pkt – w przypadku wpływu o przełomowym znaczeniu,
- ii. 25 pkt – w przypadku wpływu o istotnym znaczeniu,
- iii. 10 pkt – w przypadku wpływu o ograniczonym znaczeniu,
- iv. 0 pkt – w przypadku wpływu o znikomym znaczeniu albo gdy opis wpływu został sporządzony na podstawie dowodu wpływu, który nie wykazuje żadnego związku między wynikami badań naukowych lub prac

W praktyce różnica jest znacząca. W brytyjskiej ewaluacji opis wpływu, który dotyczył określonego regionu (np. lekarstwo na chorobę endemiczną dla danego obszaru, rozwiązanie technologiczne znacznie poprawiające jakość życia mieszkańców jednej miejscowości, program edukacyjny dla mniejszości zamieszkującej dany obszar) mógł być oceniony na 4 gwiazdki (100%). W polskiej ewaluacji uzyskiwałyby najwyżej 70 pkt (70%). Na 100% mogą liczyć jedynie opisy dotyczące wpływu o międzynarodowym zasięgu.

Podczas [konferencji AESIS Net na AGH](#) w listopadzie 2020 r., która towarzyszyła wprowadzeniu w Polsce ewaluacji „wpływu” kwestia ta była podnoszona na plenum. Brytyjscy delegaci (oraz niektórzy polscy naukowcy, w tym niżej podpisana) przekonywali, że przyjmowanie „geograficznej” definicji „zasięgu” jest szkodliwe, gdyż zniechęca naukowców do angażowania się w lokalny kontekst (vide przykład „Hyde Parku” z poprzedniego pytania), na który realnie mogą wpłynąć, na rzecz poszukiwania często mało realnego „międzynarodowego zasięgu”.

Co to jest „ścieżka do wpływu”?

W poradniku często używam wyrażenia „ścieżka do wpływu”. Jest to pojęcie pożyczone z brytyjskiego kontekstu, gdzie rutynowo używa się pojęcia *pathway to impact* w odniesieniu do ewaluacji wpływu.

Określenie „ścieżka do wpływu” odnosi się do wszystkich działań i wydarzeń, które są pomiędzy badaniami a wpływem. W części 4. [Ogólne zasady pisania opisów wpływu](#) piszę, że opis wpływu składa się z dwóch zasadniczych części: badania i wpływ. To są dwa kluczowe elementy, które będą weryfikować eksperci. A więc: 1) czy przeprowadzono odpowiedniej jakości badania naukowe? 2) czy przełożyły się one na wpływ na świat zewnętrzny?

Rzadko zdarza się jednak tak, że bezpośrednio po badaniach pojawia się wpływ. Na ogół prowadzi do niego dłuższa droga, obejmująca rozmaite wysiłki podejmowane przez badacza, instytucję naukową czy inne podmioty w celu osiągnięcia owego wpływu. Wydarzenia takie, jak współpraca z firmami, wystąpienia w mediach, doradztwo, udział w radach, współpraca z instytucjami często są przedstawiane jako przykłady „wpływu”. Tymczasem same w sobie nie stanowią one wpływu, a jedynie elementy „ścieżki do wpływu”.

Próbuję pokazać to obrazowo na poniższej ilustracji:

Ilustracja 1. Ścieżka do wpływu zwizualizowana na przykładzie Via Krupp na Capri (foto: MW)

Czy cytowanie w tekście naukowym może stanowić dowód wpływu?

Tak – w szczególnych wypadkach – gdy mowa jest nie o badaniach naukowca, a właśnie o ich wpływie. Przykładowo, wracając do wcześniejszego casusu naukowca badającego wykluczenie społeczne na blokowiskach: jego własne publikacje o wykluczeniu społecznym, małej architekturze etc. stanowią osiągnięcia naukowe. Z kolei artykuł naukowy włoskiego badacza Mattea Mattoniego - „Hyde Park” di Wielkie Blokowisko come esempio di spazio pubblico” (2021), poświęcony analizie Hyde Parku jako dobrze zaaranżowanej przestrzeni publicznej może stanowić dowód na wpływ.

Czy raport można uznać za „osiągnięcie naukowe”?

Często zdarza się, że autorzy umieszczają w polu „Osiągnięcia naukowe” raporty, publikacje popularno-naukowe, publikacje pokonferencyjne...

Regulacje określają typy publikacji, które mają status osiągnięcia naukowego:

- (1) artykuły naukowe, (2) monografie naukowe, (3) redakcja naukowych monografii naukowych, (4) rozdziały w monografiach naukowych, (5) uznane patenty, będące rezultatem badań naukowych lub prac rozwojowych. (Podręcznik dla ekspertów... pkt 15 f iii)

Co z publikacjami, które nie wpisują się w powyższe ramy, a co do których autorzy opisu wpływu są przekonani, że stanowią „osiągnięcia naukowe”? Warto zadać sobie pytanie, czy ekspertka z danej dyscypliny na pewno uznałaby, że dany tekst stanowi osiągnięcie naukowe? Co mogłoby ją przekonać? Można w opisie bibliograficznym uwzględnić takie informacje jak np. raport ma charakter recenzowanej monografii, został wydany przez wydawnictwo z ministerialnej listy.

Jednocześnie trzeba pamiętać, że publikacje, które nie wpisują się w powyższą listę, mogą zostać uznane przez ekspertów za niewystarczające do stwierdzenia naukowej natury przedsięwzięcia leżącego u podstaw wpływu.

Czy warto składać opis wpływu jako "dodatkowy"?

Przepisy pozwalają przestać dodatkowe opisy w stosunku do wymaganej liczby, w trzech przypadkach:

- 1) dla humanistyki – wybitne monografie, słowniki bibliograficzne i in.;
 - 2) dla nauk inżynierskich i technicznych – projekty architektoniczne i in.;
 - 3) dla podmiotów, które utworzyły tzw. spin offy
- (Rozporządzenie: § 23. pkt 4)

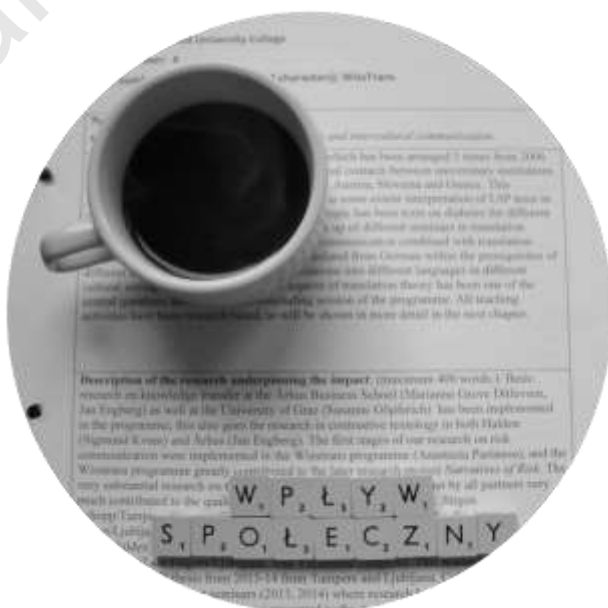
Pkt 11 Rozporządzenia określa jednak, że "Ocenę podmiotu w zakresie wpływu jego działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki ustala się jako średnią arytmetyczną liczby punktów przyznanych przez ekspertów, o których mowa w ust. 6 (...)".

A zatem, z oceny złożonych opisów – zarówno tych wymaganych, jak i tych dodatkowych – będzie wyciągana średnia. Wiele (jeśli nie większość) opisów, które mogłyby być złożone jako "dodatkowe", równie dobrze można by złożyć jako "wymagane". Nie jest więc jasne, jaka jest korzyść ze składania opisów dodatkowych. Generuje to bowiem dodatkową pracę, a nie podwyższa oceny całościowej – wpływa jedynie na średnią jako jeden z jej elementów.

Składanie opisu wpływu jako "dodatkowego" jest strategiczną decyzją administracyjną. W tej chwili nie widzę przesłanek za jej podjęciem.

Czy liczba mnoga od "wpływ" to "wpływy"?

Ja traktuję wyraz "wpływ" w tym kontekście jako niepoliczalny. Nie jak "wpływy" na konto, ale jak "wpływ" człowieka na środowisko. Dlatego proponuję w liczbie mnogiej pisać o różnych typach wpływu czy obszarach wpływu, a nie wielu "wpływach".

4. Podstawowe zasady pisania opisów wpływu

Trzy podstawowe zasady pisania opisów wpływu

Redagując opis wpływu, autorzy powinni pamiętać o trzech głównych zasadach.

1. Eksperti nie będą znali naszych badań

Zakładamy, że ekspert, który otwiera nasz opis wpływu jest niemal jak „tabula rasa”. Nie zna naszych badań, ich kontekstu, nie wie, kim są osoby, na które się powołujemy. Nie wolno oczekiwać, że każdy ekspert dziedzinowy wywnioskuje z opisu badań, na czym polegała ich istotność. Podobnie, zawsze, gdy piszemy o wpływie na określoną instytucję / firmę podajmy, czym się ona zajmuje, w jakiej skali działa. Gdy powołujemy się na opinię określonej osoby, dodajmy jaką funkcję ona pełni. W przypadku wpływu na prawodawstwo, wskazujemy konkretne zapisy i regulacje, na które praca badaczy miała wpływ.

Badania prof. Nowaka były niewątpliwie przełomowe w obszarze genetyki. -> Badania prof. Nowaka były przełomowe w obszarze genetyki. Po raz pierwszy wykazał on związek między X a Y.

Badania dr Igrekowskiej zostały wykorzystane przez MOPs. -> Badania dr Igrekowskiej zostały wykorzystane przez MOPs w Elblągu – instytucję, która obejmuje pomocą ponad 1000 rodzin.

Prace zespołu prof. Iksińskiej wpłynęły istotnie na prawodawstwo w obszarze szkolnictwa wyższego. -> Prace zespołu prof. Iksińskiej wpłynęły na kształt „Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce” (Dz. U. 2018 poz. 1668), szczególnie na sformułowanie art. 267.

Zaświadczenie o wpływie badań naukowców Sporego Uniwersytetu wystawił pan Jan Kowalski. -> Zaświadczenie o wpływie badań naukowców Sporego Uniwersytetu wystawił pan Jan Kowalski, burmistrz gminy Mokradła.

Do wyników badań prof. Kowalskiego odwołał się w wykładzie internetowym prof. John Smith. -> Do prac prof. Kowalskiego odwołał się w wykładzie internetowym prof. John Smith (Universty of Arizona), czołowy badacz tematu, a także doradca gubernatora stanu Arizona.

Badaczka wystąpiła z prelekcją na konferencji AESIS NET. -> Badaczka przedstawiła *keynote speech* na konferencji AESIS NET (data, lokalizacja). AESIS NET to międzynarodowa organizacja promująca wiedzę o obszarze wpływu społecznego wśród twórców polityk oraz kadry zarządzającej uczelni.

Naukowcy (co zrozumiałe) często nie widzą świata poza swoimi badaniami. Piszą więc o rozmaitych faktach, działaniach, wydarzeniach w sposób, który dla nich może być jasny, lecz dla zewnętrznego czytelnika może okazać się nazbyt skrótowy lub wręcz chaotyczny. Warto zatem wykonać „**test kolegi z biurka obok**”. Ponieważ obecnie nasze biurka są przeważnie w domu, można wykonać „test męża/żony/brata/cioci etc”. Przedstawiamy nasz opis wybranemu szczęśliwcowi i prosimy opowiedział swoimi słowami na czym polegał nasz wpływ. Nie chodzi tu o referowanie szczegółów technicznych czy naukowych zawiłości, lecz odpowiedź na pytanie „jak badania zmieniły rzeczywistość?”. Jeśli czytelnik nie jest w stanie odpowiedzieć na to pytanie lub odpowiedź nie jest zgodna z naszą intencją – powinniśmy wrócić do pracy nad dokumentem.

2. Eksperci będą zapracowani

Eksperci oceniający opisy wpływu będą pracowali w warunkach ogromnego stresu informacyjnego. Będą musieli przetworzyć mnóstwo informacji – de facto niekiedy całe biografie naukowe skompresowane do postaci kilkustronicowego dokumentu. Do każdego opisu wpływu będzie dołączonych do pięciu dokumentów. W niektórych przypadkach mogą one mieć po kilkanaście, kilkadziesiąt stron... Eksperci będą niejednokrotnie stykać się z sytuacjami nieoczywistymi, trudnymi do oceny. Ich praca będzie trudna, żmudna i odpowiedzialna. Będą zmęczeni. W takich warunkach nawet u najbardziej inteligentnych i wykształconych osób spadają realne możliwości przetwarzania informacji.

Jeśli więc chcemy, żeby informacje o naszych badaniach i wpływie dotarły bez przeszkód do odbiorcy, zapewniając jak najlepszą ocenę, piszmy prosto.

Tekst ma być jak strzała lecąca prosto do celu.

Chcemy uniknąć sytuacji, w których czytelnik się gubi, szuka informacji rozsianych po dokumencie, traci cierpliwość. Dlatego staramy się od razu wyjaśniać wszystkie kwestie budzące wątpliwości.

Badania dr Wróblewskiej dotyczyły kwestii „research impact”. -> Badania dr Wróblewskiej dotyczyły kwestii ewaluacji wpływu społecznego (ang. „research impact”).

Badania prowadzone były wspólnie z firmą ABC. -> Badania prowadzone były wspólnie z firmą ABC. ABC Sp. z o.o, producent sprzętu ogrodowego będący liderem rynku, sfinansował rozwojową część projektu polegającą na zaprojektowaniu „inteligentnych zraszaczy”.

Prace były częściowo finansowane z grantu. -> Prace rozwojowe były częściowo finansowane z grantu NCBR (umowa nr ..., projekt realizowany w latach ..., PI: Jan Nowak-Kowalski).

3. Opis wpływu składa się z dwóch części

Warto myśleć o opisie wpływu jako podzielonym na dwie zasadnicze części: badania i wpływ. Tak jest zorganizowany sam formularz. W początkowych polach charakteryzujemy badania i uprawdopodobniamy ich jakość podając listę publikacji. W drugiej części skupiamy się na wpływie, jakie nasze badania miały

na świat pozaakademicki. Tę część narracji uprawdopodobniamy załączonymi dowodami.

Jest to logiczny podział. A jednak bardzo często zdarza się, że autorzy już w polu poświęconym badaniom zaczynają opisywać wpływ. I na odwrót – często w polu poświęconym wpływowi pojawiają się długie opisy badań. Aby zapewnić dokumentowi czytelność, warto informacje o badaniach i wpływie zamieszczać w odpowiednich polach.

Oczywiście są prace, których charakter sprawia, że trudno jest zdecydować, czy powinny znaleźć się w polu „badań” czy „wpływu”. Wówczas warto zadać sobie pytanie, czy gdyby nie doszło do wpływu element badawczy „broniłby się” w kategoriach badawczych. Czasem dane prace warto opisać osobno z perspektywy badawczej (jaki wkład w stan wiedzy wniosły), a osobno z perspektywy aplikacyjnej (jak zostały wykorzystane).

Badania Wróblewskiej dotyczyły nowego gatunku tekstu akademickiego, jakim jest „opis wpływu”. Badaczka zaprezentowała pierwszy systematyczny opis tego gatunku (pub. 1) i przeprowadziła badania porównawcze w trzech kontekstach narodowych (pub. 2). [Badania]

Badania Wróblewskiej (w tym pub. 1,2) stały się podstawą opracowania praktycznego poradnika dla naukowców piszących opisy wpływu (dow. 1). Poradnik realnie usprawnił pracę autorów "opisu wpływu". Potwierdzają to komentarze na blogu (dow. 2) oraz zaświadczenie wystawione przez Dział Badań Sporego Uniwersytetu (dow. 3). [Wpływ]

Tak samo jak opis działań naukowców powinien być klarownie podzielony między część poświęconą badaniom („Charakterystyka głównych wniosków”...) i część poświęconą wpływowi („Charakterystyka wpływu”), tak samo załączniki powinny być opisane w odpowiednich polach. Wszystkie publikacje naukowe badaczy zamieszczamy w polu „Osiągnięcia”. Wszystkie dowody potwierdzające wpływ (zaświadczenia, raporty, komentarze, zrzuty ekranu) powinny znaleźć się w polu „Dowody”.

Przyjęcie jednolitego systemu odnośników w ramach dokumentu pozwoli łatwo odwoływać się do odpowiednich dokumentów w każdym z dwóch opisów (vide przykład powyżej). Jestem zwolenniczką używania odnośników typu Osiągnięcie 1 / Publikacja 1 (Os. 1/ Pub. 1), zamiast tradycyjnych akademickich przypisów (Nowak 2019). Po pierwsze, pozwala to oszczędzić znaki. Po drugie – pozwala łatwo sprawdzić, czy spełniony jest warunek zawarcia w „charakterystyce wpływu” odniesień do wszystkich dowodów przedstawionych w kolejnym polu (pkt 65 Podręcznika dla ekspertów). Pod trzecie – może się zdarzyć, że w obu polach z załącznikami znajdą się publikacje o tym samym opisie bibliograficznym, np. w „Osiągnięciach” publikacja naukowa Nowak 2019 mówiąca o edukacji specjalnej, zaś w „Dowodach” raport Nowak 2019 zawierające wnioski z wprowadzenia programu nauczania specjalnego opracowane wcześniej przez dr Nowak.

Zasady prostej polszczyzny

Aby tekst był czytelny w warunkach stresu informacyjnego, warto stosować zasady prostej polszczyzny.

Do 20 wyrazów w zdaniu

Powyżej 20 wyrazów spada tempo lektury i przyswajalność informacji.

Krótkie akapity

Nic nie zniechęca do lektury jak lity blok tekstu na całą stronę.

W celu poprawy czytelności warto stosować nagłówki (najlepiej napisane WIELKIMI LITERAMI).

Dla przykładu:

Bez nagłówków

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium doloremque laudantium, totam rem aperiam, eaque ipsa quae ab illo inventore veritatis et quasi architecto beatae vitae dicta sunt explicabo. Nemo enim ipsam voluptatem quia voluptas sit aspernatur aut odit aut fugit, sed quia consequuntur magni dolores eos qui ratione voluptatem sequi nesciunt.

Z nagłówkami

WPLYW NA KULTURĘ

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

WPLYW NA EDUKACJĘ

Sed ut perspiciatis unde omnis iste natus error sit voluptatem accusantium doloremque laudantium, totam rem aperiam, eaque ipsa quae ab illo inventore veritatis et quasi architecto beatae vitae dicta sunt explicabo. Nemo enim ipsam voluptatem quia voluptas sit aspernatur aut odit aut fugit.

Formy czynne czasownika

Lubi to czytelnik i podkreśla to rolę naukowców.

po wielu latach badań powstała monografia.... -> Po wielu latach badań dr Iksiński opracował monografię...

Neutralna gramatyka, unikanie naukowych manierizmów

projekt ten służy niejako celowi -> projekt ten służy celowi
wnioski z badań dotyczą nie tyle obszaru A, ile obszaru B -> wnioski z badań dotyczą obszaru B
wpływ ów emanuje - > wpływ ten powstaje
tudzież, jednakowoż, albowiem, swe, iż, tenże -> oraz, jednak, ponieważ, swoje, że, ten

Rozwijanie skrótów przy pierwszym użyciu

Przedmiotem badania były CSs złożone przez SSH UWE w REF -> Przedmiotem badania były case studies (CSs) złożone przez przedstawicieli nauk społecznych i humanistycznych (SSH) z University of West England (UWE) w ewaluacji Research Excellence Framework (REF).

Unikanie (zbędnych) wyrazów obcojęzycznych

badania skupiają się na kwestii use of narrative w obszarze adult education -> badania skupiają się na wykorzystaniu narracji w obszarze edukacji dorosłych

Chronologiczna organizacja tekstu

Piszemy najpierw o tym, co wydarzyło się pierwsze.

Kontakt z firmą nawiązano po uprzednim opracowaniu rozwiązania i jego prototypowaniu. ->
Opracowano rozwiązanie, następnie przygotowano prototyp, po czym nawiązano kontakt z firmą.

Unikanie pustosłowia

Szeroki i niewątpliwy charakter wpływu wielowymiarowych prac zespołu prof. Igrsek-Iksińskiego, zarówno tych teoretycznych, jak i tych aplikowanych, znajduje swoje potwierdzenie w licznych recenzowanych publikacjach naukowych, w tym międzynarodowych, jak również w niesłabnącym zainteresowaniu obszarami prac badaczy ze strony tak naukowców, jak i praktyków.

Więcej o idei prostej polszczyzny i jej zasadach można przeczytać na stronie Pracowni Prostej Polszczyzny Uniwersytetu Wrocławskiego <http://ppp.uni.wroc.pl/prosta-polszczyzna.html>

Inne zasady

Nie stosujemy przypisów, ilustracji

Nie będzie na nie miejsca w formularzu.

Unikamy przesadzonych i zbyt ogólnych stwierdzeń

Ze swej natury dyscyplina ... predestynowana jest do wywierania wpływu na społeczeństwo...

Wpływ badań dr. Igrekowskiego jest niewątpliwie ogromny.

Wpływ prac zespołu prof. Iksińskiej-Igrekowskiej jest niekwestionowalny.

Warto stosować starą maksymę pisarzy: *show, don't tell*. Zamiast opisywać nasze badania/wpływ przy użyciu przymiotników, wskażmy na fakty, które potwierdzają, że te przymiotniki istotnie mogłyby zostać zastosowane.

Badania naukowców ze Sporego Uniwersytetu cieszą się międzynarodowym zainteresowaniem. -
> Naukowcy ze Sporego Uniwersytetu otrzymali zaproszenia na konferencje i warsztaty z ponad 10 krajów.

Znaczenie wpływu przedstawionych badań jest przełomowe. -> Przedstawione badania przyczyniły się do przełomu w obszarze.... Świadczy o tym...

Wpływ objął wiele firm w całej Polsce. -> Wpływ objął kilkanaście firm telekomunikacyjnych z województw..., w tym lidera rynku – firmę ABC (vide Dowód 1).

Wszystkie kluczowe informacje umieszczamy w opisie wpływu

Nie możemy zakładać, że eksperci będą studiować zaświadczenia, a tym bardziej otwierać wklejone w załącznikach linki. Jeżeli więc dowodem na wpływ są informacje medialne – załączmy transkrypcję. Jeśli na drugiej stronie zaświadczenia od współpracującej firmy pada kluczowe zdanie potwierdzające wpływ – zacytujmy je już w opisie wpływu. Warto mieć w pamięci zasadę: staramy się wytyczyć dla eksperta najkrótszą możliwą drogę do kluczowych informacji.

Opis wpływu piszemy (co logiczne) od tyłu

Zaczynamy od dowodów! Wychodząc od nich tworzymy całą narrację badania -> ścieżka do wpływu -> wpływ -> dowody.

5. Formularz opisu wpływu – krok po kroku

Tytuł opisu wpływu społecznego

Unikajmy tytułów, które nie pozwalają od razu „zidentyfikować” projektu (np. Nowak, Badania zespołu prof. Kowalskiej, Stosunki międzynarodowe, Łupki). Tytuł powinien być specyficzny, odwzorowujący treść, odróżniający opis od innych złożonych w tej dyscyplinie.

Wpływ badań pedagogicznych na edukację wczesnoszkolną -> „Edukacja ekologiczna dla szkół” – wpływ projektu badaczy Sporego Uniwersytetu na placówki w województwie świętokrzyskim

Streszczenie opisu wpływu

Często znajdujemy tu streszczenie badań z krótką wzmianką o wpływie. W mojej ocenie proporcje badania/wpływ powinny wynosić 50/50.

W tym polu można wykorzystać [model SPREE](#), uzupełniony o [model CARS](#) (w części poświęconej badaniom).

Charakterystyka głównych wniosków z badań...

Chociaż nagłówek sugeruje skupienie się na wnioskach z badań, tu powinno znaleźć się także zwięzłe wprowadzenie do prowadzonych prac. Nie ma na to oddzielnego miejsca w formularzu, a zwięzłe pokazanie kontekstu pozwala umiejscowić wnioski z badań w szerszej perspektywie. Trzeba zadbać o to, żeby z opisu klarownie wynikało, że prowadzone były wysokiej jakości badania naukowe.

Idealny opis w tym polu zawierałby:

- a) lata prowadzonych badań – eksperci będą sprawdzać, czy miały one miejsce w latach 1997-2021,
- b) informacje o autorach badań, o tym co ich łączy – czy są członkami (formalnej/nieformalnej) grupy badawczej, członkami zespołu projektowego, o tym, z jakich środków był realizowany projekt, w jakich latach, w jakich jednostkach naukowych, kto był kierownikiem,
- c) informacja, na jakie pytania badawcze odpowiadał projekt, ewentualnie jakie były metody badawcze,
- d) wnioski z badań, najlepiej w formie punktów,
- e) odniesienia do punktów z bibliografii (osiągnięć), w których pojawiają się dane wnioski (np. Os. 1).

Model CARS

Sprawdzony model pisania o badaniach to opracowany przez językoznawcę Johna Swalesa (1990) model Create a Research Space – CARS

(1) Wskazać obszar

(2) Wskazać niszę

(3) Zająć niszę

Np.

(1) Obszar naszych badań – jaki? – jest istotny / niedowartościowany / przyszłościowy etc. ponieważ...

(2) W toku badań wstępnych zidentyfikowano lukę poznawczą – brak wiedzy na temat ...

albo

Chociaż naukowcy od lat badają X, to niewiele wciąż wiadomo o wpływie X na Y / badacze rzadko przyglądają się X z perspektywy... / brakuje badań o X w kontekście polskim.

(3) W odpowiedzi na zidentyfikowaną lukę badawczą, przeprowadzono badania (tu informacje o latach prowadzenia badań, jednostce, na której badania były prowadzone, czy z finansowaniem zewnętrznym, kto badania prowadził – nazwiska wszystkich badaczy, metody, miejsce prowadzenia badań – w tym kwerendy, badania terenowe, wizyty badawcze etc.). W ramach prowadzonych badań wypracowano następujące wnioski:

- Wniosek 1
- Wniosek 2
- Wniosek 3

(wypunktowania ułatwiają lekturę)

Najczęstsze błędy w tym polu:

- Brak wprowadzenia do badań, informacja tylko o wnioskach (eksperci muszą ocenić, czy wpływ jest oparty na badaniach naukowych, więc musi być więcej szczegółów).
- Brak informacji o tym, kto i kiedy przeprowadził badania. Może to skutkować sytuacją, w której nie wiadomo, czy opisano ogólny obraz badań w danym obszarze, czy wyłącznie badania pracowników jednostki naukowej. (np. Badania wskazują na... Problem opisano w licznych tekstach... – kto przeprowadził owe badania? Kto jest autorem publikacji?)
- Opis zawierający próbę streszczenia badań całego wydziału (próba połączenia zbyt wielu nurtów badań skutkuje zbyt szeroką tematyką, którą nie sposób w całości opisać w ramach dopuszczalnej liczby znaków).
- Zamieszczenie informacji o wpływie w polu poświęconym badaniom.
- Brak odniesienia do publikacji.

Charakterystyka roli podmiotu...

W tym polu trzeba udowodnić wiodącą rolę podmiotu w zaistnieniu badań i wpływu, a więc fakt, że jednostka naukowa wspierała te wysiłki. Należy opisać, jak instytucja wspierała badaczy, np. wspierała badaczy w otrzymaniu i realizacji grantu, udostępniła sale na spotkania z interesariuszami, gościła wydarzenia naukowe, na których dochodziło do wymiany wiedzy (jakie?), oferowała przygotowanie medialne przed wystąpieniami publicznymi naukowców, pośredniczyła w rozpowszechnianiu informacji o wynikach projektów, udzieliła miejsca na serwerze na aplikację etc.

Tutaj też powinny znaleźć się informacje o wszystkich badaczach, którzy brali udział w badaniach (w tym doktorant(k)ach): nazwiska, stopień naukowy, lata zatrudnienia w jednostce naukowej, stanowisko (jeżeli nie podaliśmy ich w polu „Charakterystyka głównych wniosków”).

Opis bibliograficzny i streszczenie osiągnięć naukowych...

Regulacje określają typy publikacji, które mają status osiągnięcia naukowego:

(1) artykuły naukowe, (2) monografie naukowe, (3) redakcja naukowych monografii naukowych, (4) rozdziały w monografiach naukowych, (5) uznane patenty, będące rezultatem badań naukowych lub prac rozwojowych. (Podręcznik dla ekspertów... pkt 15 f iii)

Nie umieszczamy tu więc publikacji pokonferencyjnych, popularno-naukowych, prasowych, gier, materiałów edukacyjnych, raportów, programów komputerowych etc. Jednocześnie pamiętajmy, że wszystkie publikacje powinny być umieszczone w tym polu. Pole poświęcone dowodom nie jest miejscem na zamieszczanie dalszych publikacji.

Streszczenie publikacji można napisać według [modelu CARS](#), opisanego powyżej.

Ważne! Daty publikacji muszą mieścić się w latach 1997-2021.

Najczęstsze błędy w tym polu:

- Zamieszczanie pozycji [niespełniających kryterium publikacji naukowej](#).
- Źle sformatowany opis bibliograficzny (rekomendowany jest APA, ale najbardziej rażące są przypadki, gdzie każda pozycja jest w innym formacie).
- Streszczenie publikacji, które nie przybliża czytelnikom wniosków z publikacji, a np. w całości traktuje o metodach wykorzystanych w badaniach (często jest to abstrakt artykułu ucięty do połowy).
- Opisywanie „osiągnięć” w sensie ogólnym np. Osiągnięcie 1) Zbadanie sytuacji uchodźców w Polsce; Osiągnięcie 2) Opracowanie modelu pomocy uchodźcom; Osiągnięcie 3) Pomysł na Szkolenie dla Wolontariuszy.

Charakterystyka wpływu działalności naukowej...

Często rekomenduję poprawę tego pola zgodnie z modelem SPREE (Wróblewska 2021).

Model SPREE

Situation

Problem

Reaction (w tym "ścieżka do wpływu")

Effect (można opisać obszarami, etapami)

Evaluation

Sytuacja:

Wskazanie ogólnych ram sytuacji, której dotyczy badanie.

Problem:

Jaki zaobserwowany problem badania naukowców pozwalają rozwiązać?

Reakcja:

Na podstawie przeprowadzonych badań zespół naukowców wysunął szereg rekomendacji / zaproponował konkretne rozwiązania. /

Przeprowadzone badania pozwalają uzyskać całościowy ogląd oraz w konkretny sposób odnieść się do najważniejszych problemów takich jak: a, b, c.

Tu opisujemy "ścieżkę do wpływu": wszystkie wystąpienia w mediach, udział w pracach grup badawczych, ciał doradczych etc. Uwaga: te działania same w sobie nie stanowią wpływu. Bardzo ważne jest pokazanie szczegółowo i chronologicznie, jak ów wpływ został osiągnięty, ale już sam wpływ (czyli zmiana w świecie) jest opisany w kolejnym punkcie.

Efekt:

Co udało się poprawić/ulepszyć dzięki prowadzonym działaniom? Tutaj zamieszczamy podsumowanie korzyści z podjętych działań.

Ewaluacja:

Tutaj chwalimy się dowodami, np. powyższy wpływ potwierdzają zaświadczenia od instytucji... (Dowód 1 / dow. 1). Tutaj możemy wykorzystać dobre cytaty, czy dane z dowodów (np. dane liczbowe z ankiety).

Według modelu SPREE można też zorganizować treść w polu "Streszczenie".

Najczęstsze błędy w tym polu:

- Ze struktury SPREE opisano głównie (lub jedynie) element R – reaction. Wiemy, że badaczka brała udział w konferencjach, projektach, warsztatach, że przeprowadzała konsultacje dla firm etc. Narracja zatrzymuje się w tym punkcie i nie przechodzi do elementu „E” – effect. Nie wiadomo zatem, czy w wyniku wszystkich tych działań jakaś grupa odniosła konkretne korzyści.
- Opisano wpływ, ale nie wiadomo jak do tego doszło (brakuje „ścieżki do wpływu”).
- Brakuje odwołania do dowodów (w nawiasie – dow. 1).

Szczegółowa charakterystyka nie więcej niż 5 dowodów wpływu działalności naukowej

Opisy w tym polu mają stanowić streszczenia treści zawartych w załączonych dokumentach. Będą przydatne np. dla ekspertów, którzy nie czytają dokumentów w j. polskim (nie ma wymogu tłumaczenia załączników). Przydadzą się także ekspertom, którzy po zapoznaniu się z całością dokumentu chcą sobie przypomnieć co znajdowało się w załącznikach. Trzeba wykorzystać to pole by w pełni zaprezentować znaczenie załączonego dowodu. Opisujemy zatem dokładnie, co jest w załączonym dokumencie.

Zaświadczenie wystawione przez ... (organizacja, stanowisko), potwierdzające ... (co?)

Jeżeli dokument jest długi, wskazujemy numer strony, na której pojawia się odwołanie.

Najczęstszy błąd w tym polu:

- Zamieszczanie kontynuacji lub powtórzenia opisu wpływu.

Zaświadczenie od Domu Kultury: Z domem kultury badacze współpracowali w latach ... , pomagając przy produkcji... [źle, ten opis powinien być w polu „Charakterystyka wpływu”]

->

Dyrektor domu kultury, pani Barbara Iksińska, potwierdza, że działania naukowców miały wpływ na planowanie i realizację działań edukacyjnych i artystycznych DK w latach W szczególności ...

Dowody (załączniki)

- Stosujemy się do zasady 1 dowód-1 plik. Nie należy łączyć w jeden plik dowodów różnego typu (np. zaświadczenie i zrzut ekranu z komentarzami)
- Należy zadbać o poprawną numerację plików – jak w opisie.
- Wszystkie dowody powinny być opatrzone datą wystawienia/powstania (w latach 2017-2021). Zrzuty ekranu również należy opatrzyć datą wykonania zrzutu (i linkiem do strony).
- Zaświadczenia powinny zawierać stopkę wystawcy zaświadczenia.

- Należy zadbać o jakość i czytelność dowodów (wysoka jakość skanów, prawidłowa orientacja do lektury).
- Nie zamieszczamy w dowodach linków. Linki mogą stać się nieaktywne, zaś eksperci mogą nie mieć czasu na ich otwieranie (lub pracować bez dostępu do Internetu). Zamiast linków zamieścimy zrzuty, np. ze stron internetowych.
- W przypadku nagrań potrzebna jest transkrypcja z tekstem (fragmenty dotyczące wpływu).
- Jeżeli tekst dowodu jest długi (np. cała treść rozporządzenia, cała Biała Księga), a tylko fragment istotnie dotyczy wpływu, ten fragment można zakreślić!

Najlepsze dowody nie zawierają powtórzenia opisu z pola „Charakterystyka wpływu”, ale ocenę efektów np.

Dzięki badaniom dr Kowalskiej wprowadziliśmy /ulepszyliśmy/ zrewidowaliśmy...

Współpraca z prof. Nowakiem pozwoliła nam poprawić jakość usług /wprowadzić nowy produkt/ zaoferować nowe rozwiązania.

Konsultacje z badaczami ze Sporego Uniwersytetu miały istotny wpływ na strategiczne decyzje kierownictwa Firmy dotyczące... W ich wyniku obroty firmy / popularność marki / rozpoznawalność wzrosła etc.

Informacja, czy wpływ powstał w wyniku interdyscyplinarnych badań naukowych...

“Ocena opisu wpływu, o której mowa w ust. 7a pkt 1, jest zwiększana o 20% w przypadku, gdy interdyscyplinarność badań naukowych lub prac rozwojowych **miała kluczowe znaczenie dla powstania danego wpływu.**”

“Jako interdyscyplinarność nie należy rozumieć samej współpracy naukowców reprezentujących różne dyscypliny naukowe lub artystyczne. Z interdyscyplinarnością mamy do czynienia, gdy zastosowana w badaniach **metodyka korzysta z dorobku naukowego różnych dyscyplin, co objawia się w wykorzystaniu narzędzi, metod lub aparatury charakterystycznych dla każdej z tych dyscyplin.**”

Żeby wykazać interdyscyplinarność należy zatem wskazać, że wykorzystano *metodyki* dyscyplin innych niż główna oraz że były one kluczowe dla powstania wpływu. Sam fakt, że dany temat zahacza również o inne dyscypliny lub że może być obiektem zainteresowania badaczy z innych dziedzin, nie świadczy o interdyscyplinarności.

Przekonujące opisy interdyscyplinarności na ogół dotyczą odległych od siebie dyscyplin np. pedagogika i sztuki plastyczne. Wówczas wskazanie metod umożliwia łatwą weryfikację, czy owe metody wykorzystywane są w dyscyplinie podstawowej (np. w pedagogice nie stosuje się metod wzornictwa, co wskazuje na to, że projekt istotnie był interdyscyplinarny). Trudno jest wykazać interdyscyplinarność w

przypadku pokrewnych dyscyplin, takich jak ekonomia i socjologia. Wiele metod socjologii (np. analiza demograficzna) jest bowiem standardowo wykorzystywanych w ekonomii.

Pisząc opis warto zadać sobie pytanie, czy dane badania można było przeprowadzić z wykorzystaniem standardowych metod dyscypliny głównej, czy też trzeba było posłużyć się innymi metodami, właściwymi innym dyscyplinom.

6. Checklista

Checklista stworzona częściowo na podstawie [analogicznej listy](#) przygotowanej przeze mnie w 2019 r. dla Research Council of Norway.

Badania

- ☐ Czy wskazano kto, kiedy i w jakim celu (w kontekście jakich pytań badawczych) przeprowadził badania, na podstawie których powstał wpływ?
- ☐ Czy wskazano główne wnioski wynikające z badań?
- ☐ Czy można powiązać przedstawione wnioski z wymienionymi publikacjami?
- ☐ Czy publikacje są opisane w jednolitym formacie bibliograficznym?
- ☐ Czy streszczenia publikacji pozwalają wysunąć wnioski o ich zawartości (a nie np. wyłącznie o zastosowanych metodach lub składzie zespołu badawczego)

Wpływ

- ☐ Czy opisano "ścieżkę do wpływu"?
- ☐ Czy opis zawiera szczegóły (daty, nazwy instytucji, lokalizacje, wartości liczbowe np. liczba osób uczestniczących w spotkaniu, słuchalność audycji, roczne obroty firmy), pozwalające wnioskować o znaczeniu i zasięgu wpływu?
- ☐ Czy wskazano jakie są realne efekty, korzyści z podjętych działań?
- ☐ Czy wskazano jaka grupa jest głównym beneficjentem?
- ☐ Czy opis wpływu zawiera odniesienia do dowodów potwierdzających zaistnienie wpływu?

Dowody

- ☐ Czy dowody opatrzone są datą, podpisane, czytelne, prawidłowo zorientowane (poziomo bądź pionowo)?
- ☐ Czy jest jasne kim są wystawcy załączonych zaświadczeń i jaki jest ich związek z opisanym wpływem?
- ☐ Czy opisy dowodów zawierają ich streszczenie, pozwalające szybko zorientować się w ich treści (co zawiera dokument? kto jest jego autorem? co potwierdza?)

Ogólne

- ☐ Czy wszystkie informacje są we właściwych polach (badania opisano w „charakterystyce wniosków z badań”, wpływ w polu „charakterystyka wpływu” etc.)
- ☐ Czy dokument napisany jest klarownym, przystępnym językiem?
- ☐ Czy dokument unika pustosłowia i stwierdzeń, które nie znajdują potwierdzenia w załączonych dowodach?
- ☐ Czy rozważono wykorzystanie nagłówków, wytłuszczeń i wypunktowań by poprawić prezentację wizualną tekstu i jego czytelność?
- ☐ Jeżeli w dokumencie pojawiają się linki, czy zostały one opisane (np. shorturl.at/gkrxQ – wpis na badaczki na blogu London School of Economics)? Czy sprawdzono poprawność linków?
- ☐ Czy dokument poddano korekcie językowej?

7. Przydatne źródła

Gdzie szukać informacji o wpływie społecznym?

Rozporządzenia i przewodniki

Akty prawne:

Ustawa z dnia 20.07.2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.)

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668>

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO) z dnia 22 lutego 2019 r w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej Dz. U. 2019, poz. 392,

<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190000392>, szczególnie § 23

Rozporządzenie MNiSW z dnia 6.03.2019 r. w sprawie danych przetwarzanych w zintegrowanym systemie informacji o szkolnictwie wyższym i nauce POL-on (wersja na dzień 28.01.2021 r.) (Dz.U. z 2019 r. poz. 496 ze zm. <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190000496>

Podręcznik KEN:

Podręcznik dla ekspertów oraz dla ewaluowanych podmiotów w zakresie opisu wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki https://polon.nauka.gov.pl/pomoc/wp-content/uploads/2021/07/ Podrecznik_Kryterium_III_KEN.pdf

Dokumentacja pilotażu ewaluacji „wpływu”:

Podręcznik dla ekspertów „Opis wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki” (grudzień 2019 r.) [raport5_v7CMYK.indd \(zut.edu.pl\)](#)

„Raport z pilotażu procedur oceny wpływu społecznego” (czerwiec 2020 r.) [Raport z pilotażu procedur oceny wpływu społecznego – Badanie wzorców doskonałości w nauce i sztuce \(zut.edu.pl\)](#)

Inne:

Studnia – przewodnik <https://polon.nauka.gov.pl/pomoc/wp-content/uploads/2021/10/Opisy-i-dowody-wplywu-Konferencja-MEIN12-13.10.2021.pdf>

[Ewaluacja jakości działalności naukowej. Jak oceniani będą badacze i jednostki naukowe? | Konstytucja dla Nauki – ustawa prawo o szkolnictwie wyższym i nauce](#)

Moje publikacje

Po polsku:

WRÓBLEWSKA, M. N. 2017a. Ewaluacja „wpływu społecznego” nauki. Przykład REF 2014 a kontekst polski. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, 1, 79-104. <https://doi.org/10.14746/nisw.2017.1.5>

Wprowadzenie do tematyki ewaluacji wpływu społecznego, omówienie systemu REF, perspektywy w kontekście polskim (tekst z 2017 roku, więc przed ogłoszeniem regulacji z Ustawy 2.0). Pochlebiam sobie, że ten tekst wprowadził przekład “*impact*” jako “wpływ społeczny”. Rozporządzenie mówi o “ocenie wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki”, ale to mało wpadające w ucho określenie.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2017b. Ewaluacja 'wpływu społecznego'? Nie kopiujcie Brytyjczyków! Wywiad z Davidem Sweeney, dyrektorem HEFCE ds. badań, edukacji i transferu wiedzy. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, 1, 157-166. <http://dx.doi.org/10.14746/nisw.2017.1.8>

Bardzo polecam ten wywiad, nie dlatego, że ja go przeprowadziłam, ale dlatego, że rozmówca, David Sweeney, jest jedną z osób, które odegrały najważniejszą rolę w procesach tworzenia polityki dotyczącej ewaluacji czynnika “*impact*” na świecie. David Sweeney to wysoki urzędnik, który cechuje się zarazem szerokimi horyzontami, ideowością w podejściu do misji nauki, a jednocześnie bardzo twardo stąpa po ziemi. I znalazł czas, żeby udzielić wywiadu ówczesnej doktorantce!

Po angielsku

WRÓBLEWSKA, M. N. 2021. Research impact evaluation and academic discourse. *Humanities and Social Sciences Communications*, 8, 58. 10.1057/s41599-021-00727-8 <https://doi.org/10.1057/s41599-021-00727-8>

Kompilacja “the best of” z mojego doktoratu. Tekst ukazał się w otwartym dostępie w piśmie *Humanities and Social Sciences Communications*.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2021. The impact agenda in four acts – Or, how impact moved from concept to governing principle. Available from: <https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2021/07/15/the-impact-agenda-in-four-acts-or-how-the-impact-agenda-moved-from-concept-to-governing-principle/#comments> [Accessed 15.06.21.

Mój wpis na blogu LSE Impact of Social Sciences – streszczenie powyższego artykułu w przyjaznej dla internetowego czytelnika formie.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2019. Impact evaluation in Norway and in the UK: A comparative study, based on REF 2014 and Humeval 2015-2017. ENRESSH working paper series 1. University of Twente Research Information. https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/102033214/ENRESSH_01_2019.pdf

Porównanie brytyjskiego i norweskiego systemu ewaluacji wpływu społecznego (norweskie ewaluacje mają przede wszystkim funkcję “informacyjną”, nie są związane z mechanizmem finansowania jednostek), a także porównanie cech stylistycznych norweskich i brytyjskich *case studies*. Artykuł zawiera też praktyczną checklistę (str. 49-51) – adaptacja w niniejszym dokumencie. Aby ściągnąć artykuł należy kliknąć link oznaczony ENRESSH i odblokować wyskakujące okienko).

MANRIQUE S., WRÓBLEWSKA M.N., GOOD B.. 2019 “Rethinking research impact assessment: a multidimensional approach”, Fteval Journal for Research and Technology Policy Evaluation, 2019, vol 48, pp.159-175 [RETHINKING RESEARCH IMPACT ASSESSMENT: A MULTIDIMENSIONAL APPROACH - fteval repository](#)

Tekst dla wnikliwych dotyczący etycznych aspektów ewaluacji “wpływu społecznego”. Artykuł napisany wspólnie z Sergiem Manrique i Bradleyem Good. Plakat towarzyszący temu artykułowi zdobył 1 miejsce na konkursie na konferencji *‘Impact of Social Sciences and Humanities for a European Research Agenda – Valuation of SSH in mission-oriented research*, zorganizowanej w ramach Austriackiej Prezydencji UE.

Inne źródła:

Webinar „Wpływ społeczny – III kryterium w ewaluacji jakości działalności naukowej” dr Katarzyny Świerk, zorganizowanego przez Instytut Rozwoju Szkolnictwa Wyższego <https://irsw.pl/wplyw-spoeczny-materialy-z-webinaru/>

Ogromne, nieprzebrane ilości danych i opracowań stworzonych w kontekście brytyjskiego REF. Strona REF 2021: <https://www.ref.ac.uk>

Archiwum *case studies* (opisów wpływu) z pierwszej edycji REF 2014: <https://impact.ref.ac.uk/casestudies/search1.aspx>

Naprawdę warto zajrzeć do wyszukiwarki i przeczytać kilka *case studies* ze swojego obszaru. Często taka lektura “otwiera oczy niedowiarkom” i uzmysławia, jaka jest funkcja takiego dokumentu oraz jak on wygląda. Czy da się sprawdzić, które studia przypadku były najwyżej

ocenione? Niby nie, ale jest pewien trik, który pozwala sprawdzić jakie były najwyżej ocenione studia przypadku w REF. Z mojej perspektywy (np. w porównaniu z norweskimi *impact case studies*, które też badałam) te brytyjskie z zasady są solidnie przygotowane i większość z nich można spokojnie brać za wzór.

Ogromne ilości informacji praktycznych przygotowanych przez Brytyjczyków w kontekście REF 2014 i 2021, a także opracowań naukowych dotyczących czynnika “wpływu społecznego”. Wystarczy wpisać do wyszukiwarki frazy “impact evaluation”, “REF” + np. dziedzina nauki, problem (np. płeć badaczy, typ uniwersytetu, finansowanie etc).

Archiwum australijskich *case studies*: <https://dataportal.arc.gov.au/EI/Web/impact/ImpactStudies>

Blog London School of Economics Impact of Social Sciences – „platforma pomagająca zrozumieć i zwiększyć wpływ akademickich badań” [Impact of Social Sciences | Maximizing the impact of academic research \(lse.ac.uk\)](https://www.lse.ac.uk/impact-of-social-sciences/)

8. Bibliografia

- BANDOLA-GILL, J. 2019. Between relevance and excellence? Research impact agenda and the production of policy knowledge. *Science and Public Policy*, 46, 895-905.
- BASTOW, S., DUNLEAVY, P., TINKLER, J. & BISIAUX, R. L. 2014. *The impact of the social sciences how academics and their research make a difference* [Online]. London: SAGE. Available: <http://public.ebib.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=1598168>
- BENNEWORTH, P. 2015. Putting impact into context: The Janus face of the public value of arts and humanities research. *Arts and humanities in higher education*, 14, 3-8.
- BENNEWORTH, P., GULBRANDSEN, M. & HAZELKORN, E. 2016. *The impact and future of arts and humanities research*, London, Palgrave Macmillan.
- BRAUER, R., DYMITROW, M., WORSDELL, F. & WALSH, J. 2021. WHAT IS THE RESEARCH IMPACT OF (THE IDEAL OF) SCIENTIFIC TRUTH? *Journal of Education Culture and Society*, 12, 113-136.
- BREWER, J. D. 2011. The impact of impact. *Research Evaluation*, 20, 255-256.
- BULAITIS, Z. 2017. Measuring impact in the humanities: Learning from accountability and economics in a contemporary history of cultural value. *Palgrave Communications*, 3, 7.
- CHUBB, J. & WATERMEYER, R. 2017. Artifice or integrity in the marketization of research impact? Investigating the moral economy of (pathways to) impact statements within research funding proposals in the UK and Australia. *Studies in Higher Education*, 42, 2360-2372.
- CHUBB, J., WATERMEYER, R. & WAKELING, P. 2016. Fear and loathing in the Academy? The role of emotion in response to an impact agenda in the UK and Australia *Higher Education Research and Development*, 36, 555-568.
- DERRICK, G. 2018. The evaluators' eye: Impact assessment and academic peer review, London, Palgrave Macmillan.
- DERRICK, G. & SAMUEL, G. 2017. The future of societal impact assessment using peer review: pre-evaluation training, consensus building and inter-reviewer reliability. *Palgrave Communications* [Online], 3 (17040). Available: <http://dx.doi.org/10.1057/palcomms.2017.40>.
- DERRICK, G. & SAMUEL, G. N. 2016. The Evaluation Scale: Exploring Decisions About Societal Impact in Peer Review Panels. *Minerva*, 54, 75-97.
- DONOVAN, C. 2007. Introduction: Future pathways for science policy and research assessment: metrics vs peer review, quality vs impact. *Science & Public Policy*, 34, 538-542.
- DONOVAN, C. 2011. State of the art in assessing research impact: Introduction to a special issue. *Research Evaluation*, 20, 175-179.
- DONOVAN, C. 2017. For ethical 'impactology'. *Journal of Responsible Innovation*, 6, 78-83
- EUROPEAN SCIENCE FOUNDATION 2012. The Challenges of Impact Assessment. Working Group 2: Impact Assessment.
- FARLA, K. & SIMMONDS, P. 2015. REF Accountability Review: Costs, benefits and burden. Report by Technopolis to the four UK higher education funding bodies. Technopolis group.
- GOODWIN, C. 1994. Professional Vision. *American Anthropologist. New Series*, 96, 606-633.

- GRANT, J., BRUTSCHER, P.-B., KIRK, S., BUTLER, L. & WOODING, S. 2009. Capturing Research Impacts. A review of international practice RAND Europe.
- GUNN, A. & MINTROM, M. 2016. Higher Education Policy Change in Europe: Academic Research Funding and the Impact Agenda. *European Education*, 48, 241-257.
- GUNN, A. & MINTROM, M. 2018. Measuring research impact in Australia. *Australian Universities' Review*, 60, 9-15.
- HAMANN, J. 2016. The visible hand of research performance assessment. *Higher Education*, 72, 761-779.
- HEFCE 2010. Research Excellence Framework: Impact pilot exercise Example case studies from English Language and Literature.
- HOLM, J. & ASKEDAL, A. 2019 (forthcoming). Evaluation of societal impact in Norwegian SSH evaluations. *Fteval. Journal for research and technology policy evaluation*
- KING'S COLLEGE LONDON AND DIGITAL SCIENCE. 2015. The nature, scale and beneficiaries of research impact: An initial analysis of Research Excellence Framework (REF) 2014 impact case studies. Available: http://dera.ioe.ac.uk/22540/1/Analysis_of_REF_impact.pdf [Accessed March 2015].
- KULCZYCKI, E. & KORYTKOWSKI, P. 2021. Introducing societal impact evaluation in Poland: the pilot study report.
https://figshare.com/articles/preprint/Introducing_societal_impact_evaluation_in_Poland_the_pilot_study_report/16699408
- MANVILLE, C., GUTHRIE, S., HENHAM, M.-L., GARROD, B., SOUSA, S., KIRTLEY, A., CASTLE-CLARKE, S. & LING, T. 2015. Assessing impact submissions for REF 2014: an evaluation. Available: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR1000/RR1032/RAND_RR1032.pdf.
- MANVILLE, C., JONES, M. M., FREARSON, M., CASTLE-CLARKE, S., HENHAM, M.-L., GUNASHEKAR, S. & GRANT, J. 2014. Preparing impact submissions for REF 2014: An evaluation. Findings and observations Available: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR726.html [Accessed June 2014].
- MARTIN, B. R. 2011. The Research Excellence Framework and the 'impact agenda': are we creating a Frankenstein monster? *Research Evaluation* 20, 247-254.
- REED, M. S. 2016. *The Research Impact Handbook*, Fast Track Impact
- REICHARD, B., REED, M. S., CHUBB, J., HALL, G., JOWETT, L., PEART, A. & WHITTLE, A. 2020. Writing impact case studies: a comparative study of high-scoring and low-scoring case studies from REF2014. *Palgrave Communications*, 6, 31.
- SPAAPEN, J. & VAN DROOGE, L. 2011. Introducing 'productive interactions' in social impact assessment. *Research Evaluation*, 20, 211-218.
- WATERMEYER, R. 2014. Issues in the articulation of 'impact': the responses of UK academics to 'impact' as a new measure of research assessment. *Studies in Higher Education*, 39, 359-377.
- WATERMEYER, R. 2016. Impact in the REF: issues and obstacles. *Studies in Higher Education*, 41, 199-214.
- WRÓBLEWSKA, M. N. 2017. Ewaluacja 'wpływu społecznego'? Nie kopiujcie Brytyjczyków! Wywiad z Davidem Sweeney, dyrektorem HEFCE ds. badań, edukacji i transferu wiedzy. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, 1, 157-166.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2017. Ewaluacja „wpływu społecznego” nauki. Przykład REF 2014 a kontekst polski. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, 1, 79-104.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2018. The making of the Impact Agenda. A study in discourse and governmentality. PhD, Warwick University.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2019. Impact evaluation in Norway and in the UK: A comparative study, based on REF 2014 and Humeval 2015-2017. *ENRESSH working paper series*, 1.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2021. Research impact evaluation and academic discourse. *Humanities and Social Sciences Communications*, 8, 58.

WRÓBLEWSKA, M. N. 2021. The impact agenda in four acts – Or, how impact moved from concept to governing principle. Available from: <https://blogs.lse.ac.uk/impactofsocialsciences/2021/07/15/the-impact-agenda-in-four-acts-or-how-the-impact-agenda-moved-from-concept-to-governing-principle/#comments> [Accessed 15.06.21].

